

ВЯЛІКАЯ ПЕРАМОГА Ў КОСМАСЕ

- ★ КРАІНА САВЕТАЎ АДКРЫВАЕ НОВЫ ЭТАП АСВАЕННЯ СУСВЕТУ
- ★ ПОЦІСК РУК У КОСМАСЕ
- ★ ПЕРШАЯ Ў СВЕЦЕ АРБІТАЛЬНАЯ СТАНЦЫЯ—САВЕЦКАЯ
- ★ ПРАГРАМА ПАЛЁТУ ПІЛАТУЕМЫХ КАСМІЧНЫХ КАРАБЛЁЎ
«САЮЗ-4» І «САЮЗ-5» ПАСПЯХОВА ВЫКАНАНА

Лётчыкі-касманавты (злева направа): Яўген Хруноў, Аляксей Елісееў, Барыс Валынаў і Уладзімір Шаталаў у рабочым кабінце Ул. І. Леніна ў Крамлі.

Атрымана новая важная перамога ў космасе. Мужныя лётчыкі-касманавты Уладзімір Шаталаў, Барыс Валынаў, Яўген Хруноў, Аляксей Елісееў паспяхова выканалі выдатны навукова-тэхнічны эксперымент—у працэсе арбітальнага палёту ажыццёўлены ўзаемны пошук, шматразовае манеўраванне, прычальванне і ручная стыкоўка караблём «Саюз», касманавты А. Елісееў і Я. Хруноў упершыню ў гісторыі касмаплавання перайшлі праз касмічную прастору з карабля «Саюз-5» у карабель «Саюз-4». Паспяхова справіўшыся са складаным і адказным заданнем, выканаўшы вялікі комплекс рознабаковых навукова-тэхнічных і медыка-біялагічных даследаванняў, героі-касманавты паспяхова вярнуліся на родную зямлю.

Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР гарача павіншавалі вучоных і канструктараў, інжынераў, тэхнікаў і рабочых, усе калектывы і арганізацыі, якія ўдзельнічалі ў падрыхтоўцы і выкананні выдатнага навукова-тэхнічнага эксперыменту, нашых слаўных касманавтаў з паспяховым ажыццёўленнем касмічнага палёту і выкананнем задання Радзімы.

Вестка аб вялікай перамозе ў космасе з энтузіязмам сустрача па ўсёй краіне. Гэта выдатнае здзя-

сненне ў асваенні касмічнай прасторы нападзіе горадско сэрцы савецкіх людзей, выклікае патрыятычнае імкненне адказаць на яго новымі канкрэтнымі справамі ў працы на карысць Радзімы, у імя ўмацавання яе магутнасці.

Новае дасягненне Краіны Саветаў у пакарэнні Сусвету з велізарным задавальненнем успрынята ў братніх сацыялістычных дзяржавах, усім прагрэсіўным чалавецтвам. Польская газета «Трыбуна люду» характарызуе стварэнне першай касмічнай станцыі як «адну з важнейшых падзей у гісторыі касманавтыкі, якая мае прынцыповае значэнне». «Позірк у трыце тысячгоддзе», «Выдатны поспех Саветаў», «Беспрэцэдэнтная прагулка касманавтаў з борта аднаго карабля на другі»—такімі ацэнкамі суправаджае свае каментарыі аб палёце «Саюз-4» і «Саюз-5» замежны друк.

Вучоныя многіх краін, сусветная грамадскасць падкрэсліваюць, што зорны подзвіг мужнай чацвёркі, бліскучы поспех савецкай навукі і тэхнікі адкрываюць перад касмаплаваннем новыя гарызонты. Гэты ўпершыню ў свеце выкананы эксперымент мае важнае значэнне для далейшага развіцця пілатуемых палётаў і стварэння арбітальных станцый, якія дазваляюць вырашаць шырокае кола навуковых і народна-

гаспадарчых задач. Такія станцыі дадуць магчымасць навуцы значна пашырыць веды аб будове Сусвету, больш актыўна вывучаць уласную планету і больш поўна ставіць на службу чалавецтву яе рэсурсы. Савецкіх людзей натхняе, што новыя перспектывы пакарэння космасу адкрылі іменна нашы вучоныя, інжынеры, рабочыя, пілоты зорных караблём. Гэта зноў пацвярджае, наколькі вялікія стваральныя сілы сацыялістычнага ладу, магчымасці айчынай навукі і тэхнікі. Ідучы па шляху, намечанаму XXIII з'ездам КПСС, Краіна Саветаў—першаадкрывальнік і перапраходца касмічных трасаў—упэўнена рэалізуе планамерную, мэтанакіраваную праграму даследаванняў і выкарыстання касмічнай прасторы. Толькі на працягу няпоўных двух тыдняў наша Радзіма паслала два аўтаматычныя апараты, якім трэба будзе пераадолець сотні мільёнаў кіламетраў і плаўна апусціцца ў атмасферу Венеры, паспяхова ажыццёўлены рэйс пілатуемых караблём «Саюз-4» і «Саюз-5». Шырыня навуковага пошуку, наватарства, глыбокая, арганічная сувязь з сённяшнімі і заўтрашнімі патрэбамі навукі і народнай гаспадаркі—такія рысы савецкага плана асваення касмічнай прасторы.

(3 перадавой газеты «Правда»).

СТАРОНКІ ЖЫЦЦЯ КАСМАНАЎТАЎ

Ул. ШАТАЛАЎ.

Падпалкоўнік Уладзімір Аляксандравіч ШАТАЛАЎ

Уладзімір Аляксандравіч Шаталаў нарадзіўся 8 снежня 1927 года ў горадзе Петрапаўлаўску Паўночна-Казахстанскай вобласці. Дзяцінства яго прайшло ў Ленінградзе.

З ранніх гадоў Уладзімір захапляўся авіяцыяй, скончыў спецшколу ВПС, школу першапачатковага навучання пілотаў і ў 1945 годзе быў залічаны курсантам Качынскага ваеннага авіяцыйнага вучылішча лётчыкаў.

Пасля заканчэння вучылішча Уладзімір Аляксандравіч працуе лётчыкам-інструктарам, у 1953 годзе ўступае ў рады Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. У тым жа годзе ён паступае ў Чырванасцяжную ваенна-паветраную акадэмію і пасляхова яе заканчвае ў 1956 годзе.

Пасля вучобы ў акадэміі Ул. А. Шаталаў служыў у авіяцыйных часцях Савецкай Арміі на камандных пастах.

У студзені 1963 года Уладзімір Аляксандравіч быў залічаны ў атрад касманаўтаў.

Пры запуску касмічнага карабля «Саюз-3» Шаталаў быў дублёрам Георгія Цімафеевіча Берагавога.

Уладзімір Аляксандравіч жанаты. Жонка яго—Муза Андрэеўна працуе ў Міністэрстве сельскай гаспадаркі СССР, кандыдат сельскагаспадарчых навук.

У Шаталавых двое дзяцей: Ігар—

Б. ВАЛЫНАЎ.

вучань дзесятага класа; дачка Алена вучыцца ў чацвёртым класе.

Маці касманаўта Зоя Уладзіміраўна і бацька Аляксандр Барысавіч цяпер пенсіянеры.

Бацька ў мінулым—работнік чыгункі; у 1943 годзе яму было прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы.

Падпалкоўнік Барыс Валянцінавіч ВАЛЫНАЎ

Барыс Валянцінавіч Валынаў нарадзіўся 18 снежня 1934 года ў горадзе Іркуцку.

Барыс скончыў сярэдняю школу ў горадзе Пракоп'еўску, затым авіяцыйную школу.

З 1956 года Барыс Валянцінавіч пасля заканчэння Волгаградскага ваеннага авіяцыйнага вучылішча служыў у авіяцыйных часцях Савецкай Арміі. У 1958 годзе Валынаў уступіў у рады Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

У атрадзе касманаўтаў Барыс Валянцінавіч пачаў падрыхтоўку ў 1960 годзе. Пасляхова прайшоўшы падрыхтоўку да касмічных палётаў, ён быў дублёрам Валерыя Быкоўскага ў 1963 годзе і дублёрам Георгія Берагавога.

У 1968 годзе Валынаў без адрыў ад асноўнай работы скончыў Ваенна-паветраную інжынерную акадэмію імя Жукоўскага.

Я. ХРУНОЎ.

Барыс Валянцінавіч жанаты. Яго жонка Тамара Фёдарэўна па адукацыі інжынер-металург, працуе на машынабудаўнічым заводзе. У Валынавых двое дзяцей: Андрэй—1958 года нараджэння і Таццяна—1965 года нараджэння.

Барыс Валянцінавіч рана застаўся без бацькі. Яго выхавала маці—Яўгенія Ізраілеўна, урач па спецыяльнасці (цяпер пенсіянерка). За шматгадовую і бездкорную працу яна ўдостоена звання «Заслужаны ўрач рэспублікі».

Аляксей Станіслававіч ЕЛІСЕЕЎ

Аляксей Станіслававіч Елісеёў нарадзіўся 13 ліпеня 1934 года ў горадзе Жыздра Калужскай вобласці. Дзяцінства яго прайшло пад Масквой, дзе жыла ўся сям'я.

Аляксей пасля заканчэння сярэдняй школы ў 1951 годзе паступіў у Маскоўскае вышэйшае вучылішча імя Баўмана і пасляхова яго скончыў.

Працуючы ў канструктарскім бюро, Аляксей Станіслававіч абараніў у 1967 годзе дысертацыю на вучоную ступень кандыдата тэхнічных навук.

З 1966 года Елісеёў пачаў падрыхтоўку ў атрадзе касманаўтаў. У 1967 годзе ён уступіў у рады Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Жонка Елісеева—Ларыса Іванаўна працуе інжынерам у канструктарскім бюро. Дачцы Елісеевых—Алена во-

А. ЕЛІСЕЕЎ.

сем гадоў. Маці касманаўта—Валянціна Іванаўна, доктар хімічных навук, прафесар, працуе ў Інстытуце фізічнай хіміі Акадэміі навук СССР.

Падпалкоўнік Яўген Васільевіч ХРУНОЎ

Яўген Васільевіч Хруноў нарадзіўся 10 верасня 1933 года ў вёсцы Пруды Валоўскага раёна Тульскай вобласці.

Яўген скончыў сямігадовую школу і сельскагаспадарчы тэхнікум. Захапляючыся з ранніх гадоў авіяцыяй, Яўген скончыў ваенна-авіяцыйную школу і ў 1953 годзе стаў курсантам авіяцыйнага вучылішча.

Пасля заканчэння вучылішча Яўген Васільевіч праходзіў службу ў авіяцыйных часцях Савецкай Арміі. У 1959 годзе ён уступіў у рады Камуністычнай партыі.

У атрад касманаўтаў Хрунова залічлі ў 1960 годзе і, прайшоўшы падрыхтоўку да касмічных палётаў, ён быў дублёрам Аляксея Ляонава.

У 1968 годзе Яўген Васільевіч Хруноў скончыў на выдатна Ваенна-паветраную інжынерную акадэмію імя Жукоўскага.

Яўген Васільевіч жанаты. Яго жонка Святлана Анатольеўна, 1939 года нараджэння, працуе выкладчыцай у сярэдняй школе.

У Хруновых сын—Валерый, 1959 года нараджэння. Маці касманаўта—Аграфена Мікалаеўна—пенсіянерка.

ХУТЧЭЙ ЗА ГУК

«Савецкі Саюз — першая краіна свету, якой удалося ажыццявіць пробы палёта звышгукавага пасажырскага самалёта («Рэйніш пост»).

«Расія стала першай дзяржавай, якая выпрабавала ў палёце звышгукавы пасажырскі самалёт, абганяўшы Злучаныя Штаты амаль на тры з паловай года» («Вашынгтон пост»).

Палёт ТУ-144 адкрывае «новы этап у пакаранні паветранай прасторы савецкай авіяцыйнай прамысловасцю» («Фігаро»).

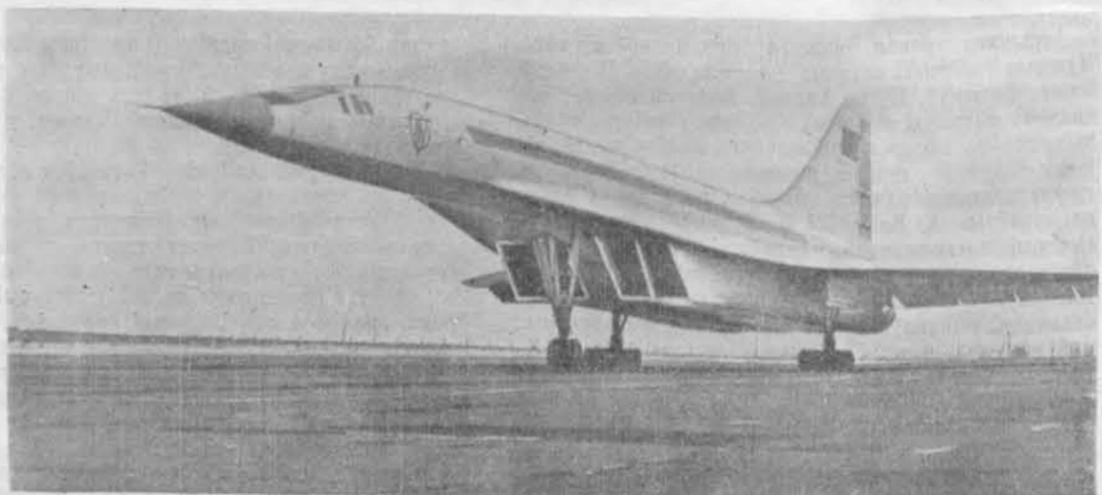
Бліскучае дасягненне савецкай авіяцыі — такая думка сусветнай прэсы з прычыны палёту звышгукавага пасажырскага самалёта «ТУ-144», здзейсненага ў Савецкім Саюзе 31 снежня 1968 года.

Упершыню мы пачулі аб «ТУ-144» летам 1965 года. На Міжнароднай выстаўцы

па аэранаўтыцы і космасу ў Парыжы, дзе сапраўдным трыумфатарам стаў паветраны калос «Антэй», звышгукавы пасажырскі самалёт генеральнага канструктара Ту-палева прысутнічаў толькі як ілюстрацыя нейкага няпэўнага будучага грамадзянскай авіяцыі. Наведвальнікі выстаўкі маглі бачыць невялікі макет «ТУ-144».

І вось праз тры з лішнім года здзейснены першы палёт звышгукавага пасажырскага самалёта, які будзе перавозіць пасажыраў з крэйсерскай хуткасцю 2 500 кіламетраў у гадзіну.

Як паведаміла ТАСС, у палёце была правярана працаздольнасць сістэм самалёта, у тым ліку аўтаматычная сістэма кіравання, аграгатаў і рухавікоў. Паводле даных кантрольнай апаратуры, бартавое абсталяванне і кіраванне самалёта працавалі нармальна.

31 снежня 1968 года ў СССР зрабіў палёт звышгукавы пасажырскі самалёт «ТУ-144». Самалёт будзе перавозіць пасажыраў з крэйсерскай хуткасцю 2 500 кіламетраў у гадзіну. НА ЗДЫМКУ: «ТУ-144» перад стартама.

Фота Ю. ЧУПРЫКАВА.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Ровно три минуты потребовалось агентству Франс Пресс для того, чтобы перевести на французский язык и распространить по всем своим каналам «молнию» ТАСС о стыковке космических кораблей «Союз-4» и «Союз-5». Советские летчики-космонавты Владимир Шаталов, Борис Волинов, Евгений Хрунов, Алексей Елисеев успешно выполнили выдающийся научно-технический эксперимент — в процессе орбитального полета осуществлены взаимный поиск, многократное маневрирование, причаливание и ручная стыковка кораблей «Союз», космонавты А. Елисеев и Е. Хрунов впервые в исто-

рии космических полетов перешли из одного корабля в другой. Ученые многих стран, мировая общественность, дают высокую оценку выдающемуся достижению советской науки и техники («ВЯЛІКАЯ ПЕРАМОГА У КОСМАСЕ», 1 стр.).

На 2 стр. помещены портреты и биографии летчиков-космонавтов Владимира Шаталова, Бориса Волинова, Евгения Хрунова и Алексея Елисеева — «СТАРОНКІ ЖЫЦЦЯ КАСМАНАУТАУ».

«Видно, нет такого уголка в Канаде, проедь хоть от океана до океана, где бы не встретил белоруса», — это строки из статьи «У ДАРОЗЕ, ЯК ДОМА», напечатанной на 4 стр. Ее автор вместе с группой совет-

ских туристов побывал в ноябре прошлого года в Канаде. Более миллиона выходцев из России — русских, белорусов, поляков, украинцев — живет в этой стране. Они строили города, корчевали леса, севали пшеницу, работали на заводах и шахтах. Они отдали Канаде свою силу и молодость и сами стали частью этой страны, частью канадского народа. Но не порываются нити, связывающие их с Родиной. Из поколения в поколение передают они любовь к земле своих предков. Поэтому так дорожат наши соотечественники в Канаде своей организацией — Федерацией русских канадцев и газетой «Вестник».

Олегу Макаревичу, хирургу из Пинска, кандидату медицинских наук, посвящен очерк «ЛЮДЗЯМ — УСЕ ЖЫЦЦЕ БЕЗ АСТАТКУ» (5 стр.). В шесть лет остался Олег без отца. Молодого сильного человека свалила болезнь, а лечить его было не за что. Заболела туберкулезом мать, но ее вылечили, по-

тому что теперь уже не надо было думать о деньгах идя на прием к врачу. Не нужно было думать о деньгах и тем, кто хотел учиться. Олег Макаревич окончил медицинское училище, затем Минский медицинский институт, работать вернулся в родной город. О его работе рассказывают десятки благодарных записей, оставленных теми, кого вылечил сын бывшего полещика. Сейчас О. Макаревич серьезно занялся сосудистой хирургией. Уже есть и первые успехи — десятки удачных операций.

«ЧАРАУНК З РАМАНАУКІ» (6 стр.) — так называют Андрея Шестакова, жителя небольшой белорусской деревушки, приютившейся возле самого шоссе Минск — Москва. Техник местного крахмального завода, он все свободное время отдает селекционированию. На своем приусадебном участке Шестаков выращивает более 30 видов деревьев и кустарников, необычных для Белоруссии. Здесь и аралия маньчжурская, и китайский лимонник, и сибирская облепиха, и виноград амурский, и многие другие. Гордостью селекционера-любителя является выращенный им «корень жизни» — женьшень. Скоро в издательстве «Урожай» выйдет его брошюра «Опыт выращивания женьшеня и других лекарственных редких растений в условиях Белоруссии».

В фельетоне «БОТЫ И СТА-

ТЫСТЫКА» (7 стр.) известный финский писатель Мартти Ларни дает достойную отповедь некоему Анатолию Шубу, для статистических упражнений которому любезно предоставили свои страницы американские газеты «Лос Анджелес таймс» и «Вашингтон пост». Взят в качестве примера цены на высокие кожаные сапоги в СССР, А. Шуб берется доказать, будто советский рубль стоит всего 25 американских центов. Мартти Ларни не спорит с тем, что американец может купить эти злополучные сапоги дешевле, чем советский человек. Но по валютному курсу А. Шуба операция по удалению аппендицита и пятидневный больничный уход в США стоит 1 000 рублей, нормальные роды — 2 000 рублей, а удаление гланд — 800 рублей. И как бы дешево не были сапоги в США, человек не может ограничить ими все свои потребности.

25 лет назад, в январе 1944 года, в Москве вышел первый номер журнала «Беларусь», сегодня одного из наиболее популярных в республике. И не только в республике, «Беларусь» читают в разных уголках Союза. Часть тиража идет и за границу. Редакция газеты «Голас Радзімы» вместе со своими читателями, многие из которых являются и читателями «Беларусь», поздравляет журнал с его 25-летием («ЧАСОПІСУ «БЕЛАРУСЬ» — 25 ГОД», 8 стр.).

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Прыгожы трохпавярховы будынак з'явіўся на вуліцы імя ІІІ-га Інтэрнацыянала ў Барысаве. Гэта атэлье мод «Юбілейнае» фабрыкі індывідуальнага пашыву.

У ім будуць працаваць майстэрні па пашыву мужчынскага і жаночага верхняга адзення, лёгкага дзіцячага адзення, трыкатажны цэх. Атэлье абсталявана найвышэйшымі механізмамі, спецыяльнай мэбляй, устаноўлены лампы дзённага святла.

П. БАРОДКА.

У гады нямецка-фашыскай акупацыі жыхары вёскі Лужы Мядзельскага раёна дапамагалі народным месціцам: давалі прытулак, забяспечвалі прадуктамі, былі правяднікамі, сувязнымі. Вёска размешчана сярод лясцоў, і таму карнікам нялёгка было сюды дабрацца. Гітлераўцы двойчы бамбілі Лужы. А ў верасні 1943 года, у час блаканды, дашчэнтку спалілі населены пункт. Многія жыхары былі забіты і спалены. Але тыя, хто застаўся ў жывых, не скарыліся ворагу. Яны па-ранейшаму дапамагалі партызанам: на месцы спаленай вёскі быў пабудаван партызанскі аэрадром. З Вялікай зямлі сюды прыляталі самалёты, забіралі раненых, хворых, прывозілі зброю, медыкаменты.

Пасля вайны Лужы адбудаваліся. У цэнтры вёскі стаіць помнік, які нагадвае аб подзвігу яе жыхароў

М. ЧАРНЯУСКІ.

Кіно трывала ўвайшло ў быт хлебарабоў калгаса «Рассвет» Жлобінскага раёна. Любцы яны глядзець мастацкія і навукова-папулярныя фільмы. Праўленне калгаса рашыла ўзяць выдаткі па кінаабслугоўванню на сябе. Штомесячна на рахунак кіна-тэатра пералічваецца 600 рублёў, а калгаснікі наведваюць кіно бясплатна.

М. ЯНЧАНКА.

Добраўпарадкаваецца вёска Смільгін калгаса імя Жданова Воранаўскага раёна. Там, дзе раней была пустка, выраста прыгожая вуліца. Па цэнтральнай вуліцы пракладзены водаправод. За апошні час у калгасе пабудаваны два магазіны, быткамбінат, пачатковая школа, вядзецца будаўніцтва двухкватэрных жылых дамоў.

М. КАРЖУЕУ.

Гродзенскі завод «Аўтазапчастка» выраста пасля вайны. Гэта сучаснае, даволі буйное прадпрыемства. Завод выпускае карданнае валы, дэталі і вузлы для цяжкіх аўтамабі-

ляў. Кожны чацвёрты аўтамабіль краіны — з гродзенскім карданам. Прадукцыю прадпрыемства можна сустрэць у многіх зарубежных краінах.

А. КАСЕНКА.

Гордасцю мастацкай самадзейнасці Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта з'яўляецца народны аркестр народных інструментаў, які ў 1967 годзе стаў лаўрэатам Усесаюзнага фестывалю самадзейнага мастацтва.

З 1953 года калектывам нязменна кіруе Міхаіл Лісіцын. На працягу 14 год аркестр пастаянна ўдзельнічае ва ўсіх аглядах, фестывалях і дэкадах самадзейнага народнага мастацтва Беларусі. Добра ведаюць універсітэцкіх музыкантаў і за межамі рэспублікі: у Эстоніі і Літве, у Адэсе і Ленінградзе.

У рэпертуары аркестра: уверцюра да оперы Глінкі «Руслан і Людміла», беларуская полька Кулінава, беларускія і рускія песні.

І. АСКІРКА.

Вялікая сям'я ў Афанасія і Ганны Мартычыкаў, членаў калгаса «Савецкая Беларусь» Івацэвіцкага раёна. Шэсць дачок і аднаго сына выгадавалі яны.

Дачка Ганна працуе эканамістам на торфапрадпрыемстве «Бярозаўскае». Люба — майстар на заводзе кармавога біяміцыну ў Пінску і студэнтка-завочніца аднаго з лінгвістычных інстытутаў. Юля закончыла тэхналагічны тэхнікум і працуе пазварам у райцэнтры. Ніна пасля заканчэння Пінскага ўлікова-кредытнага тэхнікума накіравана на работу ў Гродзенскую вобласць. Марыя будзе настаўніцай фізікі і матэматыкі, яна вучыцца ў Гродзенскім педінстытуце. Мікалай атрымаў вышэйшую адукацыю ў машынабудаўнічым інстытуце і зараз займае адказную пасаду ў Запарожжы. Самая малодшая Соня ходзіць у дзесяты клас мясцовай сярэдняй школы.

А. ЛАЎРАНЮК.

Пры Мотальскай сярэдняй школе Іванаўскага раёна створаны музычны студыя, краязнаўчы музей, працуюць драматычны, харавы, танцавальны і іншыя гурткі мастацкай самадзейнасці. Настаўнікі і вучні часта выступаюць з канцэртамі перад калгаснікамі.

А нядаўна быў створаны свой лялечны тэатр. Кіруюць тэатрам педагогі муж і жонка Прадуны. Юныя артысты паставілі на сцэне казкі «Рэпка» і «Церам-церамок».

А. ШВАБ.

Ўдзельнічала ў першых ба-ях, дыверсіях. Гэта яна асабіста ўзарвала ў пасёлку Тураў нафтабазу. 2 000 тон бензіну ўзляцела ў паветра. За свой подзвіг у жніўні 1941 года Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Энна Шубянок была ўзнагароджана медалем «За адвагу».

Выконваючы даручэнне падполля, Энна накіравалася ў Рэчыцу. Тут і выдаў яе фашыстам паліцай-зdraднік.

Мужняя патрыётка Радзімы загінула ад рук фашыстаў. Жыццё яе было кароткім, але палымымым, як факел. Тураўчане свята ўшаноўваюць памяць Энны Піліпаўны Шубянок. Яе імем названа адна з вуліц Турава. Лепшай піянерскай дружкай Тураўскай школы прысвоена імя Э. Шубянок — былога камсамольскага ваяка.

І. НОВІКАУ.

сярэдняю школу. У 1932 годзе ўступіла ў камсамол. Энна Шубянок вучылася на курсах трактарыстаў пры Брагінскай машына-трактарнай станцыі, працавала трактарысткай у родным калгасе «Новы свет», што ў вёсцы Міхнавічы.

Хутка энергічную, ініцыятыўную камсамолку прызначылі на камсамольскую работу. У красавіку 1939 года Энна Шубянок стала сакратаром райкома камсамола. Яе звонкі, упэўнены голас чуўся на няздэльніках, на сходах, на вечарах адпачынку моладзі. Юнакі і дзяўчаты цясніліся ля яе, побач з ёй было шумна, весела, цікава.

Калі пачалася вайна, навіязаная савецкаму народу фашысцкай Германіяй, Энна Шубянок стала сакратаром Тураўскага падпольнага райкома камсамола. Яна

ПАТРЫЁТКА

Да першай сусветнай вайны Піліп Шубянок, як і многія палешукі ў той час, у пошуках лепшай долі адправіўся ў Амерыку. Цяжкая праца, несправядлівасць капіталістычнага ладу прывялі яго ў рады барацьбітоў — ён стаў членам Камуністычнай партыі ЗША. За акіянам у сям'і Шубяноў у 1916 годзе нарадзілася дачка Энна.

Весткі аб Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, як адгалоссе навалыніцы, ускалыхнулі працоўны люд ЗША. Сям'я Шубяноў праз некаторы час вяртаецца ў Савецкую Расію, Піліп Шубянок становіцца кіраўніком камуны ў вёсцы Касачова Брагінскага раёна, а затым старшынёй калгаса «Новы свет».

Шчаслівае жыццё было ў яго дачкі Энны. Яна вучылася і закончыла Брагінскую

РАСЦЕ СЯМЕЙСТВА «МАЗАў»

Напярэдадні 50-годдзя БССР і Кампартыі Беларусі калектыву канструктараў і выпрабавальнікаў Мінскага аўтазавода закончыў прыёмачныя выпрабаванні новага тыпу транспартных сродкаў — трохвосевых аўтамабіляў і аўтапаездоў вялікай грузпадымальнасці «МАЗ-514» і «МАЗ-515».

Такім чынам, на заводзе ў сучасны момант створаны адзіны ўніфікаваны тыпавы рад магістральных аўтамабіляў, аўтапаездоў, самазвалаў і іншых тыпаў машын сямейства «МАЗ-500А» вялікай грузпадымальнасці.

ПА САВЕЦКІХ ЗАКАЗАХ

Чэхаславацкае знешнегандлёвае аб'яднанне «Шкода-экспарт» у бліжэйшы час паставіць сваім савецкім заказчыкам сто магутных электравозаў. Рабочыя і інжынеры аднаго з буйнейшых машынабудаўнічых прадпрыемстваў ЧССР «Шкода» ў горадзе Пльзень улічваюць, што іх машынам даўдзецца працаваць не толькі ў цэнтральных раёнах СССР, але і на магістралях Сібіры. Таму яны прыстасоўваюць сваю прадукцыю для эксплуатацыі ў любых, нават самых суровых кліматычных умовах.

«Шкода», якая здабыла сабе добрую славу ў мно-

гіх краінах, у СССР пастаўляе не толькі электравозы, але і пракатнае і энергетычнае абсталяванне, цяжкія металапрацоўчыя станкі, машыны для харчовай прамысловасці, тралейбусы.

У сваю чаргу чэхаславацкія машынабудаўнікі атрымліваюць ад савецкіх прадпрыемстваў звышдакладныя металарэзныя станкі, зварачныя аагрэгаты, трансфарматыры, іншыя машыны. У супрацоўніцтве з савецкімі спецыялістамі рабочыя і інжынеры «Шкоды» ствараюць электраславацкія ўстаноўкі для першай чэхаславацкай атамнай электрастанцыі.

ДЫПЛОМ ВДНГ — БЕЛАРУСКАЙ ССР

Галоўны камітэт Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР прыняў пастанову аб узнагародзе Беларускай ССР дыпломам ВДНГ першай ступені. Гэтай ганаровай узнагароды рэспубліка ўдастоена за дасягнутыя поспехі ў павелічэнні вытворчасці мяса, малака, яек, збожжа, бульбы, цукровых буракоў, льноваланка і выкананне плана продажу дзяржаве гэтых прадуктаў.

Адначасова дыплом ВДНГ першай ступені прысуджан ўсім абласцям і 248 гаспадаркам і арганізацыям рэспублікі.

Кантралёр АТК Мінскага электратэхнічнага завода імя В. Казлова Святлана БАЦЫНОУСКАЯ рыхтуе трансфарматыры для здачы іх на склад гатовай прадукцыі.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

ЛЕТАСЬ, у канцы лістапада, мне, разам з дванаццацію іншымі савецкімі турыстамі, давялося пабыць у Канадзе. Памяць захавала шмат уражанняў аб гэтай цікавай краіне, а ў бланкоце — багата запісаў, нататак, большая частка з якіх — пра сустрэчы з землякамі, іх лёс, пра цэльныя гэтыя сустрэчы і моцныя поціскі сяброўскіх рук.

МОЙ прыяцель з Таронта аднойчы заўважыў:

— Вядома, гэта добра, што ўвесь час вы знаходзіцеся сярод суайчыннікаў. Свае людзі, свая мова. Так сказаць, духоўная блізкасць. Гэта ж і блага, што вас сустракаюць, супраджаюць і праводзяць свае людзі. Не пазнаеце Канады, яе народа, яе жыцця...

— Пачакай, пачакай, — перабіў я разважанні свайго прыяцеля. — А нашы землякі — не частка гэтага народа, яго жыцця? Усё-такі выходцаў з Расіі тут больш за мільён, рускіх, беларусаў, палякаў, украінцаў.

— І ўсё-такі гэта — не сапраўдная Канада, — стаяў на сваім мой прыяцель. — Яе складаюць англічане, французы, іх каля дваццаці мільёнаў, яны карэньныя жыхары гэтай краіны. А рускія стаяць адной нагой тут, другой там. Ім сніцца па начах Расія ці Беларусь. Яны яшчэ не зліліся з усёй канадскай нацыяй...

— Скажы мне, кім быў твой бацька? — зноў перабіў я прыяцеля.

— Шахцёрам. А што? — не зразумеў той, куды я хілю. — Усе пяцьдзесят год працаваў на вугальных шахтах.

— Шахцёрам, — я зрабіў націск на гэтым слове, — дык хіба ён, былы паляшук, не пакінуў след у жыцці гэтай краіны? Ён жа сваімі мазолістымі рукамі памнажаў яе багацці. А колькі зроблена ў Канадзе рукамі такіх, як твой бацька? Ты не станеш пярэчыць, што нашы браты-спавяне ішлі на самую цяжкую працу. Там, дзе карэньны канадаец і пальца не прыклаў, там падстаўляў плячо беларус, украінец ці рускі.

— Гэта правільна, пярэчыць не стану, — згадзіўся мой прыяцель. — Больш таго, я магу табе паказаць у Таронта не адзін дом, збудаваны рукамі славян, не адну дарогу, а іх у нас многа, якую пракладвалі выходцы з Расіі. Вядома, што многія з іх былі на фронце ў час другой сусветнай вайны: ішлі туды добраахвотна, а адтуль вярталіся не ўсе. І сёння тваіх землякоў многа тут працуе і на заводах, і на фермах...

— А табе бацька раскаваў, як яму жылося ў Канадзе да вайны? — зноў запытаўся я ў прыяцеля. — Гаварыў, як нашы разам з карэньнымі канадцамі ездзілі на дахах вагонаў з горада ў горад у пошуках хоць якой-небудзь работы і кавалка хлеба? Як ішлі наперадзе калон дэманстрантаў і патрабавалі працы і хлеба?

— Так, гэта было...

ГЭТУЮ гутарку з прыяцелем я прыгадаў у Ванкуверы, на другім канцы Канады. Ішлі апошнія дні лістапада. Не дзе там, у Мінску і яго ваколіцах, усё пакрыта першым сняжком, ёмікі маразік падганяе прахожых, а тут у Стэнлі-парку вожыкам тапырыцца маладая траўка. Праўда, галіны дрэў ужо без лісця, але цэлыя стаіць такая, што можна хадзіць нават без паліто. Снег не дзе там, у гарах, а тут спакойна перакочваюцца акіяніскія хвалі. Пад намі, унізе, раскінуўся прыгожы горад. З левага боку ён падступае да самай вады, а з правага — лезе высокая ў горы. Здаецца, што горад наважыўся ўзабрацца на самыя вяршыні, але пад ём круты, горад стаіць і прыпыніўся на адхонах, каб перадыхнуць.

— Тут багатыя кварталы, —

тлумачыць нам Сямён Шэйпа, — усе, каму належаць фабрыкі, банкі, хто мае ў кішні пачкі акцыяў, селяцца ў апошні час у гарыстых кварталах Ванкувера. Тут, вядома, паветра свежае, гул машын не назаляе. Адным словам — о'кей!

Сямён Шэйпа разам з Андрэем Крукам і Антонам Садаўнічыкам паказваюць нам свой горад. З Сямёнам Андрэвічам мы — старыя знаёмыя. У маі ён прыязджаў з групай турыстаў-суайчыннікаў на Радзіму. Я паказваў яму Мінск, а потым ён доўга гасціў у радні на Слонішчыне.

Антон Садаўнічык таксама

З КАНАДСКАГА ДЗЕННИКА

ДАРОЖЕ,

быў у Беларусі, адзін толькі Андрэй Крук за колькі год не выбраўся ў родныя мясціны. Не кожнаму так шанцуе, як Сямёну Шэйпу: той аж два разы ездзіў у Беларусь. Але на будучы год паведзе і Андрэй. Гэта ўжо вырашана канчаткова. І, здаецца, нічога ўжо не перашкаджае. У Антона свой дом, у Андрэя — машына, на якой ён возіць усіх нас па горадзе, і Сямён жыве добра, зарабляе не горш за іншых.

Сямёну ўсё карцела паказаць нам новы ўніверсітэт Ванкувера, і мы забраліся кудысьці на ўскраіну горада, высока-высока. Унізе дымлілі трубы дрэваапрацоўчых заводаў, удалечыні, нібы на макеце, стаялі акуратныя домкі, і шматпазяховыя гмахі выглядалі бы складзеныя з даўнячых кубікаў. Тут, у гарадку ўніверсітэта Фрэзера, было ціха і прыгожа, хаця мы прыехалі ў самы неспакойны час: баставалі студэнты. Яны патрабавалі дэмакратычных прынцыпаў кіравання, выступалі супраць дыскрымінацыі пры прыёме ва ўніверсітэт.

Гарадок пачаў расці гады са тры назад, і пакуль у ім усяго некалькі будынкаў.

— Паглядзіце на гэты вась, — сказаў Сямён. Мне здалася, што ў яго голасе прагучэлі нейкія асаблівыя ноткі, быццам хвалююцца чалавек. — Гэта будаваў я.

І замоўк, чакаў, што мы скажам, як адзім яго працу. Нібы для сябе гэта будаваў. Нібы гэта ўсё яму належыць.

Потым мы паехалі на другі канец горада ва ўніверсітэт Ю-Бі-Сі. Калі праездзілі праз тунель пад ракой Фрэзера, Сямён Шэйпа сказаў:

— І тут майы працы багата ўкладзена. Гэты тунель будаваў я.

Машына мінала раён вышынных дамоў. Адны з іх ужо ззелі бляскам рэкламы, там за шырокімі вокнамі сваёй чаргой ішло жыццё; іншыя былі яшчэ ў рыштаванні.

— А сюды цяпер у кожную раніцу езджу на работу, — паказаў Сямён Андрэвіч нам гмахі. — Харошы квартал будзе з часам. Месца тут прыгожае.

Міжволі падумалася: колькі ж зрабіў для Канады адзін толькі Сямён Шэйпа? А яго сябры Андрэй і Антон? А тысячы беларускіх, рускіх, украінскіх хлопцаў, якія прыехалі сюды маладымі, дужымі, энергічнымі? Яны будавалі ў Канадзе гарады і карчавалі пні, севалі пшаніцу і выраблялі аўтамабілі. Яны аддалі гэтай краіне ўсю сваю сілу і маладосць і самі сталі часцінкай гэтай краіны, часцінкай канадскага на-

рода. Імёны некаторых выходцаў з Расіі, мы гэта бачылі на ўласныя вочы, высечаны на сценах гарадскіх ратуш, як удзячнасць грамадскасці за той уклад, які ўнеслі гэтыя людзі ў развіццё Канады.

Тым, з кім мы сустракаліся ў Манрэалі, Таронта, Вініпегу, Ванкуверы, вельмі хацелася, каб мы палюбілі Канаду, каб яна нам спадабалася. І мы сапраўды адчулі вялікую сімпатыю да Канады працавітых і таленавітых людзей — беларусаў, украінцаў і карэньных канадцаў.

ВІДАЦЬ, няма такога кутка ў Канадзе, праедзь хоць ад акіяна да акіяна, дзе б не сустрэў беларуса. У Манрэалі наша турысцкая група трапіла, як кажуць, з карабля на баль. Прыязмліліся недзе а дзесятай гадзіне вечара, пакуль скончылі з фармальнасцямі ў таможні, прайшло больш за паўгадзіны. І тут нам перадаюць запрашэнне прыехаць на вечар таварыства «Квебек—СССР». Стомленасці як не бывала. Раз запра-

— Паказваю землякам наш горад, — сказаў яму Шэйпа.

Дзядок ажывіўся, падбег да нас, працягнуў руку:

— Дык вы адтуль! Дзякуй вам за тое, што вы ёсць на свеце, што ёсць на зямлі Савецкі Саюз. Перадайце мой нізкі паклон Радзіме.

Неяк збяруся і паеду, можа, на лета, можа, пазней.

Прыемна было адчуваць сябе сярод сваіх людзей, успамінаць знаёмыя імёны, раскаваць, як там цяпер у Ляхаўцы ці Сіняўцы якой-небудзь людзі жывуць, і чуць: «Хутка сустрэнемся ў Мінску. Збіраюся паехаць на Радзіму».

У кожным канадскім горадзе нас першымі сустракалі землякі. Не паспявалі мы выйсці з самалёта і размясціцца ў гасцініцы, як нам гаварылі: «Праз гадзіну просім на вечар у наш народны дом. Людзі ўжо збіраюцца і вас чакаюць». І мы ехалі на сустрэчу ў ФРК. Народу — не прабіцца. Нас сустракалі, як высокіх гасцей. Мы разумелі: гэта — у нашай асобе землякі вітаюць Радзіму, якая сніцца ім па начах, якая не забылася пра сыноў сваіх. А сыны яе не могуць жыць без Радзімы, таму сустрэча з кожным чалавекам адтуль — цэлая падзея ў іх жыцці.

Памятаю, у Ванкуверы зайшлі мы з Сямёнам Шэйпам і Андрэем Крукам у магазін. Да Сямёна Андрэвіча падыйшоў старэнькі дзядок, відаць, яго знаёмы.

— Паказваю землякам наш горад, — сказаў яму Шэйпа.

Дзядок ажывіўся, падбег да нас, працягнуў руку:

— Дык вы адтуль! Дзякуй вам за тое, што вы ёсць на свеце, што ёсць на зямлі Савецкі Саюз. Перадайце мой нізкі паклон Радзіме.

сца. Віталі па-братэрску. Гаварылі добрыя словы старшыня Галоўнага праўлення Іван Грыбань, сакратар таронтаўскага аддзела ФРК Піліп Дзенежка. Выступалі ўсе члены нашай турысцкай групы і расказвалі пра сваю краіну, дзяліліся ўражаннямі аб Канадзе. А потым пачалося самае цікавае для нас: быў аб'яўлены збор ахараванняў у фонд газеты «Вестник».

Тут мы ўбачылі, а больш адчулі, як даражаць нашы землякі сваёй арганізацыяй — ФРК, як гарача падтрымліваюць сваю рабочую газету. Першыя пяцьдзесят долараў унеслі муж і жонка Шнайдр. Сцяпан Аляксандравіч і Наталля Ігнатаўна былі ў гэты дзень імяніннікамі — яны адзначалі «залатое вяцелле». Усе шчыра павіншавалі юбіляраў, пажадалі ім доўгіх год жыцця.

А затым да стала адзін за адным пацягнуліся людзі. Старшынствуючы не паспяваў аб'яўляць, а сакратар запісваць:

— Ілья Грасіс — пяцьдзесят долараў!

— Павел Рабчук — дваццаць долараў!

— Міхаіл Пастушок — дзесяць долараў!

— Марыя Міськевіч — дзесяць долараў!..

Людзі даставалі з кішэняў зялёныя, ружовыя, блакітныя паперкі і працягвалі іх Івану Грыбаню. Той называў чарговае прозвішча і суму.

Потым гаспадары вечара пра-

ЯК ДОМА

...Унізе раскінуўся прыгожы

горад — Ванкувер.

Пяцьдзесят гадоў, а то і больш, пражылі выходцы з Расіі і Беларусі ў Канадзе, пусцілі ў яе карэньне, прыжыліся, перанялі многія звычкі і традыцыі гэтай краіны. Але ў іх сэрцах побач з добрымі пачуццямі да Канады, радзімы іх дзяды, ніколі не згасеае любоў да Бацькаўшчыны, якая ўгадавала іх саміх. Гэтае пачуццё яны імкнуцца перадаць нашчадкам сваім.

Успамінаецца размова з Соф'яй Парчэлата з Ванкувера. Дзед яе да рэвалюцыі эміграваў у Расію ў Канаду. Тут нарадзіліся бацькі гэтай жанчыны, тут нарадзілася і вырасла яна сама. Соф'я добра размаўляе па-руску: перадалася ад дзеда і бацькі. Яе мара — навучыць дачку і сына таксама гаварыць па-руску, перадаць ім рускія традыцыі.

— Што вас звязвае з Расіяй? — запытаўся я ў Соф'і.

— Гэта цяжка выказаць, — адказала жанчына, — хутчэй можна адчуць сэрцам. Відаць, з пакалення ў пакаленне пераходзіць любоў да зямлі тваіх продкаў, і я хачу перадаць гэтую любоў маім дзецям, праўнукам майго дзеда, выходца з Расіі.

НІКОЛІ не забуду вечар у ФРК у Таронта. Сустракалі нас ветліва і сардэчна. У Рускім народным доме сабралася, бадай, чалавек трыста. Пасадзілі нас за стол на пачэснае ме-

сілі ў нас прабачэння, што збор сродкаў у фонд «Вестника» зацягнуўся і нам, напэўна, было сумна. А нам гэта было радасна і прыемна бачыць.

Без Федэрацыі, без яе газеты жыццё нашых землякоў на чужыне было б куды бяднейшым і марнейшым. І пакуль жывыя, яны будуць цягнуцца да свайго згуртавання, усімі сіламі падтрымліваць яго, бо тут — нібы часцінка іх Радзімы. Тут яны могуць удстаць нагаварыцца на роднай мове, убачыць беларускі ці рускі фільм, пачуць родную песню і нават пакаштаваць нацыянальныя стравы, якія так смачна гатуюць нашы землякі. Тут усе яны, быццам адна сям'я.

І зараз у маіх вушах гучыць песня аб мілай Радзіме, якую спявалі для нас, савецкіх гасцей, дзядычаты ў Рускім народным доме Вініпэга. Жаночы хор, якім кіруе наша зямлячка Алена Чачкоўская, выканаў некалькі песень, але нам запомнілася гэтая, пра Радзіму. Мо-таму, што ў вымаўленні выразна адчуваўся чужы акцэнт, мо-таму, што мы самі знаходзіліся ў тыя хвіліны далёка ад родных хат, але ў кожнага з нас зашчымела сэрца. Было прыемна, хвалююча, трывожна, радасна...

Мы часта гаварылі нашым суайчыннікам у Канадзе: «Дзіўна, вось ужо колькі дзён мы на чужой зямлі, а не адчуваем гэтай, быццам і не ляцелі дзесяць гадаў з Масквы ў Манрэаль, не перасякалі акіян. Гаворым на роднай мове, вакол знаёмыя людзі, за сталом усё так, як у нас у Беларусі ці ў Расіі». Сапраўды, мы адчувалі сябе, як дома. Мы вельмі шмат даведаліся пра лёс нашых землякоў. Яны нам многае паказалі — і тое, чым ганарыцца, і тое, што паказваць гасцю не вельмі хацелася б. Але нашы землякі былі з намі шчырымі. Гэта дапамагло нам глыбей пазнаць жыццё славян у Канадзе. Адной дваццатай часткі насельніцтва Канады. Вядома, гэта — часцінка жыцця такой вялікай краіны, як Канада. Але ў ёй мы ўбачылі ўсю Канаду. Не здарма кажуць, што ў кроплі вады адбіваецца цэлы свет.

В. МАЦКЕВІЧ.

Зімовы дзень.
Фота Н. АМЕЛЬЧАНКІ.

ЛЮДЗЯМ— УСЁ ЖЫЦЦЁ БЕЗ АСТАТКУ

Письмы, тэлеграмы, паштоўкі. Іх многа. Пішучы калегі-ўрачы, пішучы тыя, хто абавязаны яму сваім здароўем і нават жыццём.

Вось звычайны сні канверт. У ім афіцыйнае паведамленне з Масквы аб прысваенні Алегу Феадосавічу Макаравічу звання кандыдата медыцынскіх навук. Усяго некалькі радкоў. Але за імі дарога, даўжынёй у гады.

— Вось вы пытаеце, што мяне прымусіла стаць урачом, — Алег Феадосавіч перабірае тонкімі пальцамі пісьмы. — Напэўна, яны раскажуць лепш з мяне. Ну, а коратка: у мяне свае рахункі са смерцю.

Яго бацька Феадос Мацвевіч памёр у 32 гады. Хлопчыку тады споўнілася толькі шэсць. Але ён добра памятае бацьку, дужага, добрага чалавека. Два шляхі былі ў Феадоса Макаравіча: або стаць батраком у пана, або даверыць свой лёс роднай Шне. Ён стаў рыбаком. З таго і жыў. «Рыбак — не батрак», — паўтараў ён не раз. І, здавалася, павявала ад гэтай прымаўкі рэчкай, ветрам, свабодай.

Успамінае Алег плач маці і яе сумныя словы, якія яна потым не раз паўтарала:

— Было б за што лячыць, магчыма, і выратавалі б бацьку.

Захварэла на туберкулёз

маці, але яе вылечылі. Гэта быў ужо іншы час, калі, ідучы да ўрача, не трэба было думаць пра грошы.

Цяпер не трэба было думаць пра іх і тым, хто хацеў вучыцца. Алег не раз, праходзячы каля медыцынскага вучылішча, у думках бачыў сябе на студэнцкай лаўцы. Але гэта заўтра, а пакуль была вясёрая школа, праца электраманцэра.

Настаўнікі і зараз добра памятаюць удумлівага падлетка, які мог гадзінамі гаварыць пра Сечанаву, Паўлава, Прагова, Чэхава. Дзяўчаты называлі яго рамантыкам, хлопцы — дзіваком, педагогі — утрапнёным. А ён быў у душы байцом, марыў аб справе, якой абавязаны прысвяціць сябе чалавек.

Шырока расчыніліся ў тую памятную вераснёўскую раніцу дзверы медыцынскага вучылішча, прапусціўшы ў шумным натоўпе моладзі хударлявага хлопца ў рабочай спяцоўцы. Пасля заняткаў — зноў на работу.

Ён увайшоў у аўдыторыю, не ведаючы, што праз некалькі мінут сустрэне чалавека, які стане яго апорай, сумленнем, лёсам.

Так увайшоў у жыццё Алега Павел Аляксандравіч Рудзкі, стары ўрач з Палесся, хірург, чалавек, які выратаваў нямаля жыццям.

Алег вырашыў на першай

лекцыі: «Буду хірургам, такім, як ён».

Алега любілі ў вучылішчы, у бальніцы і не без шкадавання расставаліся, калі ён, скончыўшы на «выдатна» вучылішча, ад'язджаў у Мінскі медыцынскі інстытут. «Скончу — і да вас», — абяцаў Алег.

Алег вучыўся ў інстытуце і адначасова працаваў фельчарам у шпіталі. А пасля інстытута вярнуўся ў родны Пінск.

Прайшло шэсць год. Здавалася б, павінен змяніцца чалавек. Але Алег застаўся ўсё тым жа неспакойным, нястомным летуценнікам.

Павел Аляксандравіч гаворыць аб ім:

— Прыроджаны хірург.

Урач Яфім Домніч:

— Вельмі працалюбівы.

Медыцынская сястра Марыя Ашуркевіч:

— Душа-чалавек.

Гавораць аб ім дзесяткі запісаў-падзяк, якія пакінулі людзі.

...Сёння аперацыйны дзень у бальніцы. А вечарам Алег Феадосавіч чытае лекцыю па хірургіі ў тым жа медыцынскім вучылішчы, якое некалі сам скончыў.

Будні ўрача: абходы, аперацыі, лекцыі, работа з практыкантамі. Здаецца, не адрозніш дзень ад дня. Многія прывыкаюць да гэтага. І хто іх будзе вінаваціць! Яны добрасумленна нясуць сваю нялёгкаю службу. Але праўду кажуць у народзе: ёсць служба, а ёсць служэнне. Гэта калі робіш больш, чым трэба. І не можаш інакш. Алег Феадосавіч працуе іменна так.

Хворы выпісаўся, сказаў дзякуй. Але хвароба — рэч каварная. У медыцыне існуе паняцце «аддалены вынікі». Тут ёсць над чым падумаць, ёсць поле дзейнасці. І хірург Макаравіч бярэцца за вывучэнне гэтай праблемы.

Здзіўляюць маштабы яго дасладаванняў. Гады работы — гэта тысячы скрупулёзна вывучаных гісторый хваробы, сотні прачытаных кніг савецкіх і замежных калег. Сабраны велізарны матэрыял. І як вынік — свае ўласныя вывады, якія ў многім адрозніваюцца ад поглядаў і догмаў, што ўстанавіліся, спрэчкі з аўтарытэтамі і скептыкамі, якіх заўсёды многа ў кожнай новай справе. І паўсядзённыя няспыныя спрэчкі з самім сабой.

Як лагічнае завяршэнне гэтага шматгадовага пошуку — 500 старонак кандыдацкай дысертацыі. Аднадушнае прызнанне заслуг маладога вучонага — высокая ацэнка яго ўкладу ў медыцыну.

Вось вярнуўся Алег Феадосавіч з Усесаюзнага з'езду хірургаў. Сваімі вачыма бачыў ён аперацыю прафесара Зайцава, буйнога спецыяліста па сасудзістай хірургіі. Ва ўмовах перыферыі справа гэта амаль новая. Але іменна складанасць, навізна прымусілі ўрача сур'ёзна заняцца сасудзістай хірургіяй. Ёсць ужо і першыя поспехі. Дзесяткі ўдалых аперацый.

Калі думаеш аб галоўнай рысе характару Макаравіча, прыходзіш да думкі аб здзіўляючай мэтанакіраванасці, умённі загарацца вялікай светлай ідэяй і натхняць ёю сваіх калег. І не толькі калег. У горадзе не дарэмна гавораць, што медыцына стала сямейнай прафесіяй у Макаравічаў. Сам урач і жонка таксама ўрач. Прывяцілі сябе медыцыне і браты Георгій і Міхаіл. Абодва цяпер паспяхова працуюць над дысертацыямі. Недалёкі той час, калі ў сям'і былога бедняка-палешука будзе трое вучоных медыкаў.

І. АГРАНОЎСКІ,
С. ШАПРА.

ФАКЕЛ, ЯКОМУ ГАРЭЦЬ ВЕЧНА

Гэты агонь запалены кастрычніцкім крэсівам, іскрамі гарачых і бяспраўных сэрцаў, у якіх пульсавала кроў бацькоў і дзяцей Ракушавых. Пра гэтую сям'ю з Круглянскага раёна, што на Магілёўшчыне, ведаюць далёка за межамі рэспублікі. З яе можна пісаць гісторыю ўсёй краіны, гісторыю, як і чаму перамагла Савецкая ўлада.

Гаспадар гэтай сям'і Вавіла Ракушаў быў патомны селянін і, па ўспамінах землякоў, кемлівы, разважлівы чалавек. На яго вачах да поту працавалі на памешчыка вяскоўцы, многія панскае багацце, а самі чэзлі ад голаду, ад нястачы. Не мог змірыцца з тым Вавіла Ракушаў, і ў 1905 годзе, у час першай рускай рэвалюцыі, ён выступіў супраць прыгнёту. За гэта яго заклі ў ланцугі і саслалі ў Сібір. А калі перамог Кастрычнік, ён вярнуўся ў родную вёску Ліхінічы і арганізаваў падзел панскай зямлі. Байцом-добраахвотнікам змагаўся з інтэрвентамі і контррэвалюцыяй. А пазней Вавіла Ракушава выбралі старшынёй валаснога выканаўчага камітэта.

У нялёгкай барацьбе бацьку актыўна дапамагалі яго сыны і асабліва старэйшы — Фёдар. Ён стварыў у вёсцы першую камсамольскую ячэйку, арганізаваў культурна-асветніцкі клуб, аграімацкія курсы. Ён жа, Фёдар, разам з бацькам і братамі пачаў выпускаць у Ліхінічах насценную газету «Факел». Аднавяскоўцы прыслухоўваліся да голасу Ракушавых, а кулак чарнелі ад злосці. Спалілі нават хату Ракушавых, але мужная сям'я працягвала барацьбу. Тады ўзброеныя бандыты акружылі на доўгі двор, забілі Вавілу Ракушава і яго сыноў Фёдара і Рыгора.

Гэта страшная вестка разнеслася па ўсёй краіне. З навакольных вёсак ехалі ў Ліхінічы людзі, каб развітацца з тымі, хто іх клікаў і вёў да новага жыцця. І нават пасля гэтай трагедыі не згас «Факел», што запалілі Ракушавы. Яго панеслі далей сябры Фёдара — ліхініцкія камсамольцы.

І цяпер у роднай вёсцы Ракушавых выходзіць насценная газета «Факел». І цяпер яна з тым жа маладым запалам піша аб новых праявах нашага часу, пра тое, аб чым калісьці марылі і за што змагаліся Ракушавы.

А змагалася гэта сям'я не толькі ў першыя гады станаўлення Савецкай улады. Пяцёра Ракушавых — тры браты, сястра і маці — сталі на абарону Радзімы ад гітлераўскіх захопнікаў у час другой сусветнай вайны. Жывы застаўся толькі адзін — Міхаіл Ракушаў. Усе астатнія загінулі, як героі.

Вось чаму светлае і добрае імя мужнай сям'і свята захоўваюць землякі. Яны ўвекавечылі гэта імя ў назве вёскі. З такой просьбай сяляне звярнуліся да Беларускага ўрада, і просьба задаволеная. Былая вёска Ліхінічы цяпер так і называецца — Ракушава.

На магіле Вавілы Ракушава і двух яго сыноў, забітых кулакамі, узведзены помнік. Да яго людзі прыносяць вянкi і жывыя кветкі. Тут праходзяць урачыстыя лінейкі піянераў. Тут уручаюцца юнакам і дзяўчатам камсамольскія білеты.

А як непазнавальна змянілася сама вёска! Калісьці з вялікай радасцю і гонарам Ракушавы пісалі аб першых парастках новага жыцця — аб пачатку заняткаў у школе, медыцынскім абслугоўванні, культурным вядзенні гаспадаркі. Зараз саўгас «Круглянскі», у склад якога ўваходзіць Ракушава, з'яўляецца перадавым у раёне. Гэта высокамеханізаваная гаспадарка, якая пастаўляе вялікую колькасць збожжа, малака, мяса. У Ракушаве ёсць цяпер свая школа, бальніца, клуб, бібліятэка, гандлёвы цэнтр. На месцы старых хатак тут узняліся новыя прасторныя дамы. У побыт сялян трывала ўвайшлі тэлевізары, пральныя машыны, матацыклы. З вёскі, калісьці глухой і забытай, за гады Савецкай улады выйшла многа інжынераў, настаўнікаў, урачоў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі.

А на тым месцы, дзе стаяла хата Ракушавых, вяскоўцы ўзвялі будынак сельскага Савета. Гэта таксама своеасаблівы помнік, які гаворыць аб тым, што справа Ракушавых жыве і будзе жыць. Над сельсаветам палымнее сцяг. У яго яркай чырвані — часцінка гарачай крыві Ракушавых, нягасны водбліск таго факела, які яны запалілі і якому вечна гарэць у справах удзячных нашчадкаў.

Ул. ВЕРАСНЁУ.

Экспертны савет Беларускага філіяла ўсесаюзнага пастаяннага павільёна лепшых узораў тавараў народнага спажывання нядаўна зацвердзіў да масавай вытворчасці новыя тавары, вырабленыя беларускімі прадпрыемствамі. Сярод іх керамічныя вырабы Івянецкай фабрыкі мастацкай керамікі, прадукцыя Барысаўскага шклозавода імя Дзяржынскага — таўстасценныя вазы, афарбаваныя рэдказямельнымі элементамі з наступнай апрацоўкай шырокай гранню, і вырабы з бескаляровага шкла. НА ЗДЫМКУ: інжынер Беларускага філіяла Галіна КАУЗІНОВІЧ аглядае вырабы Барысаўскага шклозавода імя Дзяржынскага.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

ЯК ДАРАГОГА ГОСЦЯ

У Рэчыцы, у гарадскім садзе, устаноўлены на высокім пастаменце танк.

На пастаменце ўзвышаецца іменна тая баявая машына, якая бязлітасна граміла ворага на беларускай зямлі і пад агнём фашыстаў уварвалася ў Рэчыцу. Адзін з членаў танкавага экіпажа Фёдар Кляноў цяпер жыве ў вёсцы Кандракова Яраслаўскай вобласці.

Нядаўна старшы сержант запаса Ф. Кляноў пабываў у месцах, дзе ў 1943 годзе разам з баявымі сябрамі граміў ворага. Насельніцтва беларускага горада сустрэла былога танкіста як самага дарагога гасця.

Д. ПРАСЕКАУ.

З цікавасцю знаёмца мінчане і госці сталіцы з юбілейнай выстаўкай «50 год БССР і КПБ», якая экспануецца ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР. НА ЗДЫМКУ: «Перад бурай» — карціна ўдзельніка выстаўкі мастака А. Заборана (масла).

Фота Ул. ЛУПЕЙКІ.

НА СУРВЭТЦЫ — КАРТА БЕЛАРУСІ

Нядаўна тэкстыльшчыкі Аршанскага льнокамбіната атрымалі заказ. Ім даручана вырабіць вялікую партыю сурвэтак для Аэрафлоту СССР. Тэкстыльшчыкі гораха ўзяліся за справу. Работнікі мастацкай майстэрні распрацавалі арыгінальны малюнак. На сурвэтцы — карта Беларусі. Усе абласныя цэнтры звязаны з Мінскам лініямі, якія абазначаюць маршруты самалётаў грама-

дзянскай авіяцыі. Сталіцу рэспублікі сімвалізуе помнік Перамогі. На сурвэтцы ёсць эмблема Аэрафлоту СССР, назвы абласных цэнтраў.

...Па сотнях унутраных і міжнародных ліній лятаюць савецкія пасажырскія лайнеры. І паўсюдна сурвэтка, вытанчаная ў Оршы, будзе напамінаць паветраным падарожнікам аб сінявокай рэспубліцы, якая адзначыла свой залаты юбілей.

ПОЛЬСКИМ ДЗЕЦЯМ

Польскія дзеці атрымалі прыгожы падарунак — кніжку вершаў Максіма Танка «Зімовая прыгода». У зборніку 18 добра вядомых нашым маленькім чытачам вершаў: «Ехаў казачнік Бай», «Галінка і верабей», «Журавель і чапля», «Мухамор», «Жук і слімак», «Ірынка» і

іншыя — з кнігі «Сярод лясоў наддніманскіх» і «Ехаў казачнік Бай». Падобраў творы і пераклаў іх з беларускай мовы вядомы польскі паэт Віктар Варашыльскі. Яркі і цікава праілюстраваная кніжка Габрыэль Раховіч. Выпусціла яе ў свет выдавецтва «Наша ксенгарыя».

ПЕСНІ СЭРЦА

Цеплыня шчырых пацудцаў — адна з галоўных рысаў творчасці Уладзіміра Алоўнікава. Колькі песень гэтага кампазітара гучыць у розных краях — далёкіх і блізкіх! А ў нас, у Беларусі, мабыць, не сустранеш чалавека, які не спяваў бы песень Алоўнікава — маршавых, лірычных, піянерскіх, гумарыстычных... А пазыўныя сігналы Беларускага радыё — «Радзіма мая дарагая» — кожную раніцу мільёны слухачоў успрымаюць як вестку, што працоўны дзень рэспублікі пачаўся. Разам з Алесем Бачылам кампазітар стварыў гэтую патрыятычную песню, у якой перадаў пацудце сыноўняй любві да Бацькаўшчыны.

У розных вайсковых званнях Уладзімір Алоўнікаў прайшоў па цяжкіх дарогах вайны з першых і да апошніх яе дзён — пачаў радавым артылерыйскага палка, закончыў капітанам у Вене. У гады вайны ў яго сэрцы жыла нягасная прага творчасці, вялікая надзея на хуткае вяртанне да любімай справы — да музыкі. І калі, нарэшце, змоўклі гарматы, мара збылася — кампазітар пачаў расказаваць пра тое, што бачыў і перажыў на вайне. Лёс аднапалчан, напружаныя дні

і ночы атак і контратак, франтавыя дарогі... Усё гэта дыктавала музыканту: пішы, ты не маеш права не пісаць! І адна за другой нараджаліся песні: «Песня аб Брэсцкай крэпасці», «Лясная песня», «Песня аб Даватару», «Песня аб Заслонаву», аб подзвігу салдата марской пяхоты Івана Сіўко і «Вечнай славы агонь»...

Памяці герояў вайны гадоў прысвечана і буйная работа Уладзіміра Алоўнікава — яго сімфанічная пэзма «Партизанская быль», якая гучала ў розных гарадах краіны.

Тэма вайны... Яна і зараз хваляе кампазітара, ёй прысвячае ён свае новыя песні. Аднак дваццаць пасляваенных гадоў яго творчай дзейнасці — гэта і дзесяці песень аб сённяшнім дні, аб працоўных мірных буднях народа, аб яго працы ў імя міру на зямлі, у імя шчасця. Сярод іх асабліва папулярныя: «На Палессі гоман», «Песня аб партыі», «Марш аўтазаводцаў», «Спяём, сябры, спяём», «Пакаленні», «Песня маладых будаўнікоў Мінска», «Як у нас на трактарным», «Песня аб юнацтве»... Песні, песні... Іх колькасць пераваліла ўжо за сто.

Кампазітар плённа працуе і

ў іншых музычных жанрах — дзве сімфанічныя пэзмы («Партизанская быль» і «Нарач»), сімфанічная сюіта «Песні міру», сюіта для народнага аркестра «На Палессі», камерна-інструментальныя творы, хоры, раманы, музыка для тэатральных спектакляў і кінафільмаў. І кожны раз — пошук самабытнага «слова» ў музычных маналогам.

Многа гадоў у якасці пазаштатнага намесніка дырэктара Мінскага аўтазавода кіраваў эстэтычным выхаваннем вялікага калектыву.

Рабочы дзень Алоўнікава распісаны па гадзінах і мінутах. У Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, дзе ён з 1962 года працуе рэктарам, кампазітар кіруе вялікім калектывам музычных педагогаў, які штогод дае рэспубліцы многія дзесяці высокакваліфікаваных музыкантаў. Уладзімір Уладзіміравіч сам скончыў гэтую кансерваторыю ў 1941 годзе, перад самай вайной.

Днямі кампазітар паказаў мне свае песні, створаныя ім у апошні час. Іх тэматыка, як заўсёды, вельмі разнастайная: гэта ўспаміны аб цяжкіх гадах Вялікай Айчыннай вайны («Сорак пяты» на словы М. Ясеня),

песні аб мірных салдацкіх буднях («Вячэрняя прагулка» на словы І. Лакштанава), аб нашай Беларусі («Вочы Беларусі» на словы Р. Барадуліна) і шмат іншых.

Уладзіміру Алоўнікаву споўнілася 50 гадоў. З іх каля трыццаці аддадзена мастацтву, музыцы. Кампазітар у росквіце творчых сіл.

А. РАКАВА.

ЧАРАЎНІК З РАМАНАЎКІ

Раманаўка — невялікая вёсачка — можа якіх дваццаць двароў, што прытулілася ля самай шапы Мінск — Масква. Тут і жыў Андрэй Карпавіч Шастакоў — чалавек, якому Раманаўка абавязана ўсесаюзнай вядомасцю.

А вось і ён сам — высокі, хударлявы і вельмі рухавы чалавек з прывабнай усмешкай. Гасцінны гаспадар дваццаці сотак цудаў.

Апошні раз я быў тут цёплым асеннім днём. Хадзіў па гародзе Андрэя Карпавіча і шчыра адзіўляўся. Побач з бульбай, гуркамі і крамлямі мі антонаўкамі тут прыжыліся і танія расліны, якія можна ўбачыць хіба толькі ў батанічным садзе.

Дзесяці, сотні пісьмаў прыходзяць у Раманаўку. Адусюль — са Львова, Таліна, Усць-Камнагорска... Вось надійшы адрасы на некаторых канвертах: «Вобласці не ведаю, але Беларусь, вёска Раманаўка на магістралі Мінск — Масква», «Віцебск, абласное аддзяленне сувязі. Перадаць у в. Раманаўку на магістралі Масква — Мінск».

Гэта пісьмы-просьбы прыслаць насенне жэнь-шэню і другіх раслін, а таксама запісы і паведамленні даўніх карэспандэнтаў Шастакова — вопытных аматараў з іншых краёў і рэспублік. Цікава, што па жэнь-шэнь у беларускую вёску Раманаўку звяртаюцца нават сібіранкі — бліжэйшыя суседзі радзімы славутага караня.

Адказаць на ўсе пісьмы, задаволіць усе просьбы, зразумела, не лёгка. Шастакоў працуе тэхнікам на мясцовым крухмальным заводзе. І ўсё ж, па магчымасці, ён імкнецца адгукнуцца на кожнае пісьмо, кожную просьбу.

— Сёлага я багаты, — усміхаецца Шастакоў, — сабраў 504 грамы насення жэнь-шэню.

А дзесяць год назад, калі пачынаў, меў усяго 17 грамаў.

Андрэй Карпавіч паказвае адзін з вырашчаных ім караняў:

— Рэкардыст, на 165 грамаў пацягнуў.

Дык вось ён які, славуці «корань жыцця». Дарэчы, жэнь-шэнь у перакладзе азначае «чалавек-корань» — ён і сапраўды нечым нагадвае мініяцюрнаму фігурку чалавека.

— Жэнь-шэнь жыўе да 150 год, — тлумачыць Шастакоў, — але за 25 гадоў вырастае ўсяго да 20 грамаў. Да таго ж, дзікарослы жэнь-шэнь цяпер вялікая рэдкасць. За ўвесь мінулы год у Карэі, напрыклад, было сабрана яго толькі 5 кілаграмаў. Зараз у тайзе лягчай знайсці самародак золата, чым корань дзікарослага жэнь-шэню. А культурны жэнь-шэнь, хоць ён і менш каштоўны, за шэсць-восем год дасягае вагі 60—80 грамаў. Вось гэтаму «рэкардысту» — восем год.

— Андрэй Карпавіч, з чаго ўсё пачалося? — цікаўлюся я, — як вы наважыліся вырошчваць жэнь-шэнь?

— Вы ж самі бачылі — на малым участку расце не толькі жэнь-шэнь, — усміхаецца Шастакоў. Наогул жа селекцыяй і граваннем займаюся я з 1950 года. Любоў да гэтай справы ў мяне, відаць, ад бацькі — садавода. А жэнь-шэнь... Пачалося з расказаў знаёмых, што прыязджалі з Далёкага Усходу. Ды і хто з нас не чуў пра гэты даўны карань! Пра яго легенды складзены. Быццам вылечвае ён ад усіх заняжуджанняў і хвароб, вяртае маладосць і бадзёрнасць. Не ведаю, ці ад усіх, але ад многіх хвароб жэнь-шэнь сапраўды дапамагае і цяпер шырока выкарыстоўваецца ў

фармакалогіі. Вось і зацікавіўся — а ці будзе ён расці ў маёй Раманаўцы?

У 1957 годзе Андрэй Карпавіч напісаў пісьмо на Алтайскую горна-даследчую станцыю. Потым — ва Уладзівастоці батанічны сад. І вось праз некалькі месяцаў у Раманаўку на імя Шастакова прыйшла пасылка з 17 грамамі жэнь-шэню (ён цвіце і дае насенне на трыцім годзе жыцця, у той час як далёкаўсходні — на восьмым-дзевятым годзе пасля пасадкі).

Пачаліся доследы. Што і казаць, капрызным і далікатным аказаўся далёкаўсходні госць! Жэнь-шэнь баіцца сонца, холаду, вільгаці...

— Шчыра кажучы, — прызнаецца Андрэй Карпавіч, — я ўжо хацеў махнуць рукою на ўсё. Падумаўце, кожнае каліва трэба прарошчваць 22 месяцы. Ды падобраць яшчэ не аб'ёмнае ўгнаенне — угноў аднойчы глебу драўляным попельам, насенне не ўзышло. Патрэбны яму, аказаўца, складаны кампост...

І вось праз сем год раманаўскі мічуронец атрымаў першы таварны карань жэнь-шэню.

Экзатычны «корань жыцця» засланы ў нашым расказе іншыя рэдкія расліны, што вырошчвае на сваім участку раманаўскі аматар. А іх тут больш трыццаці, раслін-навасельцаў! У аздэнай лабараторыі Шастакова можна ўбачыць араілю маньчжурскую, з караняў якой рыхтуюць каштоўны лячэбны прэпарат, абляпіху сібірскую, кедр карэйскі, лімоннік кітайскі, ляўзею-акцындзію, вінаград амурска, бадан таўсталісты, буйнаплодную шыпшыну.

Андрэй Карпавіч не робіць сакрэту з сваіх метадаў. Ён напісаў і здаў у выдавецтва «Ураджай» брашуру «Вопыт вырошчвання жэнь-шэню і іншых лекавых рэдкіх раслін ва ўмовах Беларусі».

Б. ФІРШТЭІН.

Талачынскі раён.

МИР ЧИТАЕТ

ЛЕНИНА

По данным ЮНЕСКО, произведения В. И. Ленина занимают сейчас первое место в мире среди переводной литературы.

Миллионы людей на всех континентах земли изучают Ленина, стремятся познать, как его идеи служат великим преобразованиям, происходящим в СССР и в других странах, ставших на путь строительства нового общества. Повсюду книги Владимира Ильича находят читателей, их постоянно спрашивают в магазинах.

Пять лет назад японское издательство «Оцуки-сётен» выпустило полное собрание Сочинений В. И. Ленина тиражом в 135 тысяч экземпляров. А сейчас общий его тираж достиг 1037500 экземпляров. Интерес к трудам Ленина в Японии продолжает расти. К столетнему юбилею со дня его рождения «Оцуки-сётен» предпринимает пятое, дополненное издание. Кроме того, издается шеститомник избранных ленинских произведений.

«Оцуки-сёте», «Мэидзи-тосё», «Санити-сёбо» и другие издательства в связи со столетием со дня рождения В. И. Ленина выпускают десятки названий ленинских трудов, а также воспоминаний о нем товарищей, соратников, его родных; художественные произведения, посвященные великому вождю. «Комитет содействия переводам и изданиям советских книг в Японии», в который входит 60 крупнейших издательств, предполагает выпустить каталог всех книг Ленинианы, изданных в стране.

Япония — характерный пример колоссальной популярности, какой пользуются труды Ленина за рубежом.

Большой интерес к книгам Ленина проявляет общественность Индии. Там вышли все капитальные труды и важнейшие статьи Владимира Ильича. Тиражи и здесь миллионные. В ноябре в Москву приехал владелец издательства «Карвент Букс» М. Томас. Он вел переговоры с объединением «Международная книга» о выпуске в Индии большого сборника ленинских работ по аграрному вопросу.

— Эти произведения, — сказал он, — пользуются у нас сейчас повышенным спросом. Я надеюсь издать их в 1969 году.

Особенно быстро раскупаются в странах Азии, Африки и Латинской Америки труды Ленина «Детская болезнь «левизны» в коммунизме», «Государство и революция», «Империализм, как высшая стадия капитализма», «О молодежи»,

сборник «О культуре и культурной революции», статьи, посвященные женскому вопросу.

Мировой книжный рынок в наши дни немалым без трудов Ленина. В Латинской Америке их выпускает главным образом аргентинское издательство «Картаго». Там вышло полное собрание Сочинений В. И. Ленина по четвертому советскому изданию в сорока трех томах. Недавно оно пополнилось еще двумя томами. Средний срок реализации основного тиража этого собрания сочинений не превышает полутора-двух лет.

Книги Ленина выпускают издательства и других стран Латинской Америки: Бразилии, Чили, Уругвая, Колумбии, Уругвайское «Эдиссионс Пуэблос Унидос», известное публикациями капитальных трудов по марксистско-ленинской философии, впервые в Латинской Америке выпускает полную биографию Владимира Ильича.

Более ста лет победно шествует по планете учение научного коммунизма. Маркса и Ленина читают на всех европейских языках. К ленинскому юбилею во Франции, Англии, Голландии, Дании выйдут юбилейные издания сочинений основателя Коммунистической партии и Советского государства. Датское издательство «Тиден» выпускает «Шаг вперед, два шага назад». Норвежское «Ню Даг» — «Империализм, как высшая стадия капитализма». Крупнейшее итальянское издательство «Эдитори риунити», в дополнение к выпущенному в прошлом году тридцатипяти томному «Собранию сочинений В. И. Ленина», готовит еще десять томов.

Наибольшее количество книг, посвященных ленинской теме, выйдут к знаменательной дате в социалистических странах. Крупными тиражами они будут изданы в Венгрии, ГДР, Чехословакии, Болгарии, Польше, Югославии, КНДР, Румынии. Некоторые издания осуществляются совместно. Так, польская «Аркады» и советский «Стройиздат» на русском, польском и английском языках выпустят книгу-альбом о родине вождя — Ульяновске.

В Советском Союзе к ленинскому юбилею издается около тысячи названий книг, брошюр, альбомов. Многие из них по просьбе зарубежных книголюбивых фирм переводятся на иностранные языки. Всесоюзное объединение «Международная книга» уже получило и продолжает получать из различных стран мира многочисленные заказы на юбилейные издания.

Олег МОРСКОВ,
(АПН).

ДОМ МІЖНАРОДНАГА ГАНДЛЮ

У хуткім часе ў Маскве пачнецца будаўніцтва 38-павярховага небаскроба — прасторага, лакачнага і разам з тым вельмі выразнага па архітэктурцы і кампазіцыі адміністрацыйнага будынка, які па праву можна будзе назваць Домам міжнароднага гандлю. У ім размесціцца Міністэрства знешняга гандлю СССР і яго шматлікія экспартна-імпартныя аб'яднанні, якія цяпер раскіданы па розных раёнах горада.

Знешнегандлёвыя сувязі Савецкага Саюза няспынна пашыраюцца. Сыравінныя багаці нашай краіны, прадукцыя шматлікіх галін яе эканомікі карыстаюцца на сусветным рынку велізарным, усё больш узрастаючым попытам. Разам з тым СССР з'яўляецца буйным Імпартёрам усяго таго, што трэба для далейшага ўздыму прамысловасці і сельскай гаспадаркі, для навуковых мэт і задавальнення растуцых патрэб савецкіх людзей у самых розных таварах.

Зразумела, што ў гэтых умовах аб'ём дзейнасці дзяржаўнага апарату, які выкон-

вае знешнегандлёвыя функцыі, пастаянна павялічваецца. Гэтыя абставіны і падказалі аўтарскаму калектыву праекціроўшчыкаў — яго ўзначальвае намеснік галоўнага архітэктара Масквы Дзмітрый Бурдзін — характар будучага будынка, яго спецыфічны асаблівасці.

Кампазіцыйна будынак складаецца з двух узаемазвязаных карпусоў — прамавугольнага 38-павярховага і круглага двух-, трохпавярховага, у якім запраектавана зала пасяджэнняў на 1000 месцаў, абсталяваная шырокаэкраннай кінаўстаноўкай.

Прасторнаму па форме будынку адпавядае строгае архітэктурнае фасадаў: вертыкальныя пілоны, абліцаваныя гранітам, алюмініевыя вітражы з сонцаахоўным дымчатым шклом, гарызантальныя панелі, пакрытыя каляровым загартаваным шклом.

38-павярховы будынак Міністэрства знешняга гандлю можна будзе бачыць з многіх месцаў горада.

Г. ЛІШЫЦ.

БОТЫ І СТАТЫСТЫКА

Існуе столькі ж падыходаў да статыстыкі і статыстыкаў, колькі, скажам, да шлюбу і мужоў. Пры гэтым вельмі часта відаць толькі адваротны бок медаля. Я проста замілаваны амерыканскімі статыстычнымі данымі, згодна з якімі 50 працэнтаў амерыканцаў, якія знаходзяцца ў шлюбе, — мужчыны. Нядаўна газеты «Лос Анджэлес таймс» і «Вашынгтон пост» аддалі свае старонкі пад забавныя статыстычныя выкладкі, дзе лічылі кружачка ў каруселі фантазіі. І гэту самую пацешную гісторыю века, у якой фінансавая навука і навука аб эканоміцы пастаўлены з ног на галаву і ходзяць на руках, напісаў нейкі джэнтльмен па імені Анатоль Шуб. Я разоў пяць прачытаў яго артыкул, і ён падштурхнуў мяне пагуляць з лічбамі. У гэтай сувязі адзначу лішні раз, якой важнай лічбай з'яўляецца нуль, бо яго можна паставіць Індэксам да прозвішчаў многіх джэнтльменаў.

Анатоль Шуб піша пра фінансавы крызіс Захаду, гаворыць пра валюты ўсходнеўрапейскіх краін і прыходзіць з сур'ёзным выгледам да такой канстатацыі: «Сацыялістычныя грошы — гэта ўсяго толькі цацачныя грошы», і пачынае гульні ў рублі. Яго статыстыка грунтуецца на ўзроўні цен у Савецкім Саюзе, у якасці прыкладу яму служаць высокія скурачныя боты, іншых прыкладаў ён не ведае. Аперыруючы гэтымі ботамі, ён пачынае даказваць, быццам рубель каштуе ўсяго толькі 25 цэнтаў. Гэтакія эквілібрыстыка!

Боты карыстаюцца ў мяне вялікай пашанай, аднак не настолькі вялікай, каб я лічыў магчымым вымяраць імі ўзровень жыцця ў цэлым. Чалавеку для жыцця трэба, акрамя высокіх ботаў, многае іншае. Праўда, многія паміраюць у ботах, — але ў такіх выпадках або адзін бот, відаць, вельмі моцна ціснуў на педаль акселератара, або іх уладальнік фарсіў на вайне.

Я адкрыта прызнаю, што амерыканцу высокія боты каштуюць танней, чым савецкаму чалавеку. Але калі ўжо мы займаемся лічбамі, то давайце заглянем крышку і ў амерыканскую статыстыку. У якасці нейтральнага сведкі мы можам узяць нарвежскую газету «Нордыск тыдэндэ», якая канстатуе, што ў Амерыцы чалавеку не па кішэні ні нараджацца, ні хварэць, ні паміраць. А затым дадзім слова статыстыцы.

Аперацыя па выдаленню апендыцыту і пяцідзённы бальнічны догляд будзе каштаваць

Малюнак В. Швяцова.

у «залатой краіне» Захаду па валютнаму курсу, вынайздзенаму Анатолям Шубам, 1000 рублёў. Роды, зусім нармальныя роды, якія праходзяць без удзелу хірурга і ўрача-анэстэзіёлага, каштуюць у сярэднім 500 долараў, або 2 000 рублёў. Праўда, маці даецца магчымаць заплаціць за свае родавыя болі ў растэрміноўку. Таму многія неплацежаздольныя парадзікі працягваюць выплачваць запазычанасць бальніцы за першае дзіця і тады, калі нараджаюць другое.

Выразаць гланды каштуе 200 долараў, або 800 рублёў. Але калі аперацыю праводзіць «спецыяліст», яна каштуе па меншай меры 300 долараў, або 1200 рублёў. Аперацыя па выдаленню каменяў у печані і 14-дзённы бальнічны догляд каштуе ўсяго толькі 1000 долараў, або па курсу Анатоля Шуба 4000 рублёў. На рэдкасць танная працэдура! Але хто ведае, магчыма, урачы вераць у тое, што яны ў жоўцевым пузыры знойдуць каштоўныя камені, нахшталь таго, як знаходзяць жэмчуг у ракавінах?

Газета «Нордыск тыдэндэ» расказвае пра аднаго нарвежскага рабочага, які перасяліўся ў ЗША. Ён два тыдні праляжаў у бальніцы і за гэты час выдаткаваў усе зберажэнні, накопленыя за многія гады. Расходы склалі 1000 долараў у тыдзень, або 4000 рублёў. Жаласлівыя сваякі выпісалі яго назад на радзіму, дзе чалавек пакуль яшчэ можа дазволіць сабе і пахварэць. Другі нарвежца — рабочы, які некалі перасяліўся са Ставангера ў «краіну золата», — пакутуе на рак скуру на твары. Паводле слоў спецыялістаў, з хваробай можна змагацца, зрабіўшы аперацыю. Але ў рабочага няма 2000 до-

лараў, або 8000 рублёў, якіх яна патрабуе.

У ЗША бальніцы — прыватная ўласнасць. Яны з'яўляюцца прыбытковымі камерцыйнымі прадпрыемствамі, і трапіць у гэтыя бальніцы каштуе не адну і не дзве пары высокіх ботаў.

Калі нараджэнне і хвароба ўлятаюць у капеечку ў краіне высокага ўзроўню жыцця, то не так танна ў ёй і паміраць. Усе могілкі і пахавальныя бюро знаходзяцца ў руках прыватных прадпрыемцаў. Нябожчыкаў абавязаны бальміраваць перад пахаваннем або спальваннем. Самае таннае пахаванне каштуе 1100 долараў, або 4400 рублёў, але лепш загадзя падрыхтаваць сябе да таго, што расходы па пахаванню будуць каштаваць 2000 долараў, або 8000 рублёў. Вось якой красамоўлі можа быць статыстыка! Гэта ж статыстыка апавядае і пра ўзровень кватэрнай платы ў Нью-Йорку. Плата за двухпакаёвую кватэру з кухняй складае 65 долараў або 260 рублёў у месяц.

Калі працягваць гульні ў статыстыку і, у адпаведнасці з арыфметыкай Шуба, вызначыць кошт аднаго долара ў чатыры рублі, то хачелася б спытаць: хіба вы знойдзеце грамадзян у Савецкім Саюзе, якія плацілі б за выдаленне гланды 800 рублёў або за роды 2000 рублёў? Анатоль Шуб сцвярджае, што высокія боты каштуюць у Савецкім Саюзе 70 долараў, або 280 рублёў. Але ён забывае, што чалавек не можа ні нараджацца, ні хварэць у боце, якім бы велізарным ён ні быў.

Я не хачу ставіць пад сумненне кампетэнтнасць эканамістаў «Лос Анджэлес таймс» і «Вашынгтон пост» у вызначэнні ўзроўню жыцця. Аднак, прабыўшы каля дваццаці гадоў у пасадзе галоўнага рэдактара эканамічна-палітычнага часопіса, я ўсё ж засвойў, што пры падліках узроўню жыцця неабходна ўлічваць тыя сацыяльныя льготы, якімі грамадства забяспечвае сваіх грамадзян. Меркай цен і паслуг, што прыводзяцца мною, служыць валютная каціроўка, уведзеная панам Шубам. Калі яна не адпавядае сапраўднасці, то вінавата ў гэтым матэматыка Шуба, якая грунтуецца не на арыфметыцы, аналізе або сучаснай статыстыцы, а на высокіх ботах.

Мне ўспамінаецца старая народная казка пра ката ў ботах, які купіў сабе боты, каб не прамачыць лапы, але спатыкнуўся на першай жа лужыне і вымак да самых вушэй.

Марці ЛАРНІ.

Хельсінкі.

ПРА ПОДЗВІГ АНТЫФАШЫСТА

«Ваеннае выдавецтва» Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі выпусціла дакументальную аповесць Вольфганга Нейгаўза «Змаганне з лёсам» — пра баявы шлях слаўнага сына нямецкага народа Героя Савецкага Саюза Фрыца Шменкеля, які партызаніў на Беларусі і загінуў ад фашысцкіх катаў у Мінску ў канцы 1943 года.

Як адзначае часопіс «Нойес лебен», аўтарам апо-

весці сабраны вялікі дакументальны матэрыял пра антыфашысцкую дзейнасць Ф. Шменкеля. В. Нейгаўз адшукаў палечнікаў Шменкеля ў Савецкім Саюзе, выкарыстаў дзённікі партызанскіх брыгад, у складзе якіх ваяваў «Іван Іванавіч» — так звалі Шменкеля нашы партызаны. Шмат цікавых звестак паведамілі аўтару нямецкія сябры і сваякі патрыёта.

НА РОДНОЙ ЗЕМЛИ МИЦКЕВИЧА

170 гадоў таму назад, 24 снежня 1798 года, на хутары Завоссе, напалі ад Навагрудка, нарадзіўся вялікі польскі паэт Адам Міцкевіч.

Міцкевіч на ўсё жыццё захаваў пільны пачуццё аб тым кутку, дзе ён нарадзіўся, дзе прайшлі яго маленства і юнацтва:

Маленства край! Ты з намі да сканання —
Чысты, святы, як першае каханне!

Сэрца паэта было зачаравана нашай прыродай, палямі і пушчамі, калыханнем хваль ціхай, люстранай Свіцязі:

Каля супыні між плужынскага бору,
Каб глянуць на возера зблізку.
Гушчар лесу пахне чаборам і мёдам,
Жывіцы настоем смалістым.
Там возера Свіцязь, як шыбіна лёду,
Ляжыць паміж дрэваў цяністых.
Калі пад'язджаеш начною парою
І станеш да возера тварам —
Мігцяць зоркі ў небе, мігцяць над табой,
Мігцяць там і месяцаў пара.

На ўсходнім схіле Замкавай гары бялее фарны касцёл. Ён заснаваны ў XIV стагоддзі літоўскім князем Вітаўтам. На адной са сценаў храма — помнік сёвай мінуўшчыны — высечаны на мармуры словы: «У сценах гэтага касцёла 22 лютага 1799 года быў ахрышчан Адам Міцкевіч».

На малым замчышчы, дзе будучы паэт захапляўся дзіцячымі гульнямі, дзе палюбіў беларускія легенды і паданні, дзе мужнеў яго дар, — насыпан Адаму Міцкевічу вечны помнік — Курган.

Навагрудчына святая ўшаноўвае памяць аб сваім славутым земляку. На месцы, дзе калісьці стаў дом Міцкевічаў, у акружэнні пірамідальных таполяў размясціўся Дом-музей паэта. Пры ўваходзе ў музей вісіць мармуровая дошка, на ёй высечаны залатымі літарамі загад Навагрудскага павятовага рэвалюцыйнага камітэта аб утварэнні ў Навагрудку Дома-музея Адама Міцкевіча. Унізе дата «16 верасня 1920 года».

І. ЛІСОУСКІ,
студэнт БДУ.

Дом-музей Адама Міцкевіча.

У сценах гэтага касцёла 22 лютага 1799 года атрымаў імя вялікі паэт Адам Міцкевіч.

Навагрудак. Курган бессмяротнасці.

ЗАГУЧАЎ ГАРАДСКІ ГАДЗІНІК

З веку былой гарадской ратушы (цяпер у гэтым будынку размясціўся краязнаўчы музей) віцябляне ўпершыню пачулі гукі бою гадзінніка. Арыгінальны механізм гучнага бою стварыў мясцовы ўмелец электрамеханік тэлеграфа А. Гур'ёў.

Цікавая гісторыя гэтага гадзінніка. У гады Вялікай Айчыннай вайны гітлераўцы на веку наладзілі назіральны пункт, а гадзіннік скінулі. Адразаў ж пасля выгнання нямецкіх акупантаў партызанам удалося знайсці часткі раскіданнага гадзінніка. Пачаліся пошукі спецыяліста, які здолее бы аднавіць механізм. Такі чалавек знайшоўся. Гэта быў тэхнік-механік С. Юшкоўскі. Ён адрамантаваў гарадскі гадзіннік, які ў адзін з дзён 1946 года быў устаноўлены на раейшае месца і пачаў адлічваць час.

ГОМЕЛЬСКІЯ ТРОПІКІ

Расказваюць так. У першыя дні акупацыі фашысты выявілі ў Гомельскім парку рэдкае дрэва — гінкго. Раптылі вывезці яго ў Германію, паставілі каля дрэва ахову. А дрэва ў першыя замаразкі загінула. Непакораным называюць цяпер гінкго ў Гомелі.

На тым самым месцы, дзе яно расло, пасадзілі пасля вайны некалькі маладых, прывезеных з паўднёвага пітомніка, гінкго.

Міма іх, беражліва ўхутаных на зіму, снежная спежка вядзе да старажытнага двухпавярховага будынка. Ён пабудаваны восемдзесят год назад князем Паскевічам. Тады ж тут з'явілася першае дрэва — пальма веералістая. Так пачынаўся зімовы сад у Гомельскім парку. Тая пальма і цяпер стаіць тут — ветэран, які намнога перажыў князя. Дрэва памятае халодныя дні акупацыі, памятае чалавека, які не даў яму загінуць. Зрэшты, Праскоўю Драгунову памятаюць тут усе. Яна выратвала зімовы сад ад гібелі. А расліны ўсё прыбываюць — поўдзень шчодрэ дзеліцца з Беларусію вечнай зелянінай.

25 год ЧАСОПІСУ

Беларусь

25 год назад, у студзені 1944 года, у Маскве выйшаў першы нумар часопіса «Беларусь».

Яшчэ чорная хмара гітлераўскай акупацыі ахутвала наш край, але ясна бачны былі першыя промні святла і свабоды — пачалося вызваленне рэспублікі. Указам Беларускага ўрада было вырашана стварыць часопіс, які б адлюстроўваў жыццё рэспублікі. Рэдакцыю новага часопіса ўзначалі Ілья Гурскі (рэдактар) і Пятро Глебкі (намеснік рэдактара), якіх адзвалі з фронту.

У першым нумары часопіса быў змешчаны зварот да салдат, што вызвалілі шматпакутную беларускую зямлю, надрукаваны выступленні слаўтага дзеда Талаша, папулярнай

спявачкі Ларысы Александровскай. З ліпеня 1944 года сазеція войскаў уступілі ў сталіцу Беларусі. У вызвалены Мінск у хуткім часе пераехала рэдакцыя часопіса. Горад ляжаў у руінах. На вокладцы першага нумара «Беларусі», які быў надрукаваны ў Мінску, таксама былі руіны.

Сёння штомесячны літаратурна-мастацкі і грамадска-палітычны часопіс «Беларусь», орган Саюза пісьмнікаў БССР, адзін з найбольш папулярных рэспубліканскіх часопісаў.

З месяца ў месяц ён расказвае аб усім, што адбываецца ў Беларусі. Часопіс знаёміць сваіх чытачоў з лепшымі людзьмі рэспублікі: з наватарамі сельгаспрадзвіжнікамі, працаўнікамі сель-

скай гаспадаркі, дзеячамі навукі, культуры, мастацтва. На яго старонках выступаюць кіраўнікі партыі і ўрада, вучоныя, грамадскія дзеячы.

Часопіс даў пуцёўку ў жыццё многім творам беларускіх пісьмнікаў. У кожным нумары чытач знаходзіць новыя арыгінальныя апавяданні, вершы, гумар. Рэгулярна друкуюцца рэцэнзіі на новыя кнігі, што выходзяць у выдавецтвах рэспублікі.

Змястоўныя нарысы, рэпартажы аб працы і жыцці людзей, матэрыялы з будоўляў пяцігодкі, творчыя партрэты артыстаў, музыкантаў, цікавыя фотарэпартажы, рэпрадукцыі з карцін вядомых беларускіх мастакоў — усё гэта робіць «Беларусь» прывабнай для чытача. Есць у часопісе рубрыка «Па гарадах і раёнах БССР». Напрыклад, у першым нумары за гэты год расказваецца пра старажытны беларускі гарадок Чавусы, яго мінулае і сучаснае.

Аматары прыроды заўсёды знаходзяць у часопісе цікавыя і карысныя звесткі аб фаўне і флоры нашага краю. Вялікай папулярнасцю ў чытачак кары-

стаецца «Старонка дамаводства», дзе змяшчаюцца кулінарныя рэцэпты, карысныя парады, апошнія моды, парады ўрача і г. д. Навіны навукі і тэхнікі, куток філатэліста, спорт, шахматы, кросворды — цяжка пералічыць усё, што прапапоўвае часопіс сваім чытачам.

«Беларусь» заваявала шырокую папулярнасць не толькі ў нашай рэспубліцы. Яе чытаюць ва ўсіх кутках Саюза. Частка тыражу ідзе і за межы краіны.

Рэгулярна кожны год я выпісваю з Беларусі часопіс «Беларусь». Шмат цікавага даведаўся я з яго пра свой край — аб шпэркім будаўніцтве вялізных прадпрыемстваў, аб сельскай гаспадарцы, аб адукацыйнай насельніцтва. Гэта радкі з пісьма нашага суайчынніка з Францыі Н. Занковіча.

Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» разам са сваімі чытачамі, многія з якіх з'яўляюцца і чытачамі «Беларусі», шыра вітае часопіс з 25-годдзем і жадае яму і надалей радаваць сваіх падпісчыкаў цікавымі і змястоўнымі матэрыяламі.

— Уваходзьце! Будзьце, як дома!

— Пакуль не дазванюся да касманаўта, не выйду!

Мал. Е. ГАРОХАВА.

ЧЫЙ СЫР СМАЧНЕЙШЫ?

У Бяроза Брэсцкай вобласці падведзены вынікі конкурсу-агляду сыроў, якія вырабляюць прадпрыемствы Міністэрства мяснорыбнай прамысловасці БССР. У ім удзельнічалі калектывы 18 сырабых прадпрыемстваў рэспублікі.

Разглядаючы прадстаўленыя на конкурсе ўзоры, журы звяртала ўвагу не толькі на смак, але і на знешні выгляд вырабаў, малюнак у разрэзе, кансістэнцыю. І гэта яшчэ не ўсё. Каб заняць прызавое месца, неабходна было на працягу 1967 года і дзевяці месяцаў мінулага года выпускаць сыр у асноўным вышэйшага гатунку, не мець рэкламацый.

Высокую ацэнку атрымаў сыр «сцяпны», які карыстаецца вялікім пошывам. Адрас яго творцаў: Горкі, Мар'ілёўская вобласць. Горацкія сырабыхі ўдасцелі першай прэміі. А вось за сыр «расійскі» адзначаны два прадпрыемствы: Бярозаўскае і Буда-Кашалёўскае. Яны ўзнагароджаны дзюрымі прэміямі. Трэція месцы занялі заводы Мінскі № 1, Ракаўскі, Скідэльскі. Яны выпускаюць добрыя сыры «Нарач», «паўночны», «пашахонскі».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92 6-18-88, 3-15-15.